

Šiame numery:

Kūrybinio žodžio rečitaliai.

Filosofas popiežiaus soste.

Iš Lietuvos katalikų mokslo akademijos veiklos.

Žvilgis į naują tapybą.

Jorge de Sena eilėraščiai.

Patrick White — žymiausias

australų rašytojas.

Jubiliejinis "Draugo" koncertas.

Muzikos premija paskirta

pianistui Vytautui Smetonai.

Dar apie Grandinėlę Australijoje.

Kertinė Parastė

Kūrybinio žodžio rečitaliai

Gerų aktorių atliekami poezijos rečitaliai ir pulkų solistų dainuojami kompozitorių dainomis paversti eilėraščių tekstai yra gana sena, plačiai prigijusi kultūros apraška. Šio pobūdžio rečitaliai daug kur jau yra būtinai kaip ir kamerinės muzikos koncertai. Netruksta jiems ir publikos. Kartais tokie rečitaliai vyksta net labai perpildytoje salėje. Ir ne kartą reikia tiesiog stebėtis klausytojų atida deklamuojamam ar dainuojamam poetinei žodžiui.

Rašančiam čia prisimena pora pavyzdžių. Pirmaisiais pokario metais dar beveik grūvėsiomis paverstame Miunchene, Vokietijoje, kažkaip stebuklingai išlikusioje vieno viešbučio puošnioje salėje vyksta Rainer Maria Rilke's poezijos rečitalis. Programą atlieka jau vyresnio amžiaus garsi vokietė aktorė. Visa salė užpildyta publikos. Rečituojamos Rilke's "Duino elegijos". Tekstas nelengvas. Net pačiam knyga skaitant, reikia gerokai paminklinti mintį, kad išgildintum, ką poetas savo giluminėmis eilutėmis užgriebia. Tačiau rečitalio publika, kvapą sulaukusi, klausio meistrė aktorės žodžio, kiti, atsinešę knygas, dar seka tekstą puslapiuose. Ro siaubingų ir barbariškų karo dienų įspūdis buvo nepaprastas — Europa vėl grėžėsi į kultūrą. Antrasis pavyzdys — Amerikoje. Daugiau kaip prieš dvidešimt penkerius metus Baltimorėje turėjau progos nueiti į John Hopkins universiteto didžiojo auditorijos vykusį poeto Roberto Frost'o kūrybos rečitalį. Maniau, jog bilietą lengvai nusigirksiu prie įėjimo. Gavau, bet jau beveik paskutinį, ir tik trečiojo aukšto paskutinėje eilėje. (Publikos daugiau kaip du tūkstančiai. Pirmą kartą pamatiau, kad Amerika yra ne vien beisbolo šalis.

Mūsųose tačiau aktoriniai poezijos rečitaliai ir dainomis paversti eilėraščių ciklų koncertai, palyginti, dar gana naujas reiškinys. Tai, galima sakyti, tik pokario metų apraška. Be ne pirmas poezijos rečitalis 1944 metų rudenį buvo atliktas Stasio Pilkos karo niokojamoje Vlenoje, Austrijoje. Aktorius Stasys Pilka ir yra mūsųose visam vakarui parengtų poezijos rečitalių pionierius, jų neatsiskaitęs ligi pat savo mirties. Tačiau Schumanno ar Schuberto pavyzdžiu viso eilėraščių ciklo, paversto dainomis, mes ligi šiol, galima sakyti, kaip ir neturime. Pastaruoju metu kultūros pasaulyje įsipilietina jau ne tik vieno aktoriaus poezijos rečitalis, bet ir daugelio dalyvių rečituojamos ir vaidinamos poezijos spektaklis. Šios rūšies gražių aprašų jau buvo ir yra net ir mūsų išeivijos scenoje. Atmintin čia ypač įsirežęs kadaise Jaunimo centre, Chicagoje, matytas Donelaičio "Metų" spektaklis.

Į visą tai čia šiandien žvelgiama Poezijos dienų proga. Ir proga rečitalio, kuris šiandien 8 val. vak. įvyksta Jaunimo centro kavinėje, Chicagoje. Daugeliui čikagiečių tikra naujiena, o vyresniesiems vėl malonus susitikimas yra aktorius Juozas Palubinskas, atvykęs rečitaliui iš Baltimorės. Kiekvienam kultūriniai smalsiam yra tikrai ypatingas momentas išgirsti, kaip žinomas aktorius interpretuoja ir perteikia ryškiųjų mūsų rašytojų-poetų kūrybą. Iš anksto atidengiant bent kiek rečitalio programos, aštrus žingeldumas dar padidėja, kai, tarp kita ko, rečitalyje aktoriaus lūpomis nuskaubės ir Maironio "Nuo Birutės kalno", ir Putino "Vivos plango", "Mozartas", ir Aisčio "Šilainė", "Partizano šermė-

(Nukeita į 2 psl.)

FILOSOFAS POPIEŽIAUS SOSTE

VYT. BAGDANAVIČIUS

Maždaug tuo pačiu laiku, kai buvo paskelbta pirmoji popiežiaus Jono Pauliaus II enciklika, išėjo iš spaudos angliskame vertime kardinolo Karolio Wojtylos studija, pavadinta „Veikiantis asmuo“ (The Acting Person). Ši studija buvo išleista serijoje, pavadintoje „Analecta Husserliana“, kaip dešimtas fenomenologinių studijų tomas. Originaliai ši studija buvo išleista lenkų kalba 1969 m. ir pavadinta „Osoba i Czyn“. Pasirodo, kad popiežius nuo seno yra fenomenologinės filosofijos tyrinėtojas. Ir ankstesniuose šios serijos tomuose yra buvę jo studijų. Būtent net prie keturių ankstesnių tos serijos tomu dabartinis popiežius yra prisidėjęs savo straipsniais. Taigi Jonas Paulius II nėra atsitiktinai fenomenologinės studijos, nei jam ši filosofinė kryptis nėra naujas atradimas, bet, matyt, viso jo gyvenimo studijų kryptis. Dėl to yra pagrindo sakyti, kad šiuo atveju popiežiaus soste turime tarpautinio masto filosofą. Tai nėra maža naujenybė. Popiežių eilėse mes esame turėję didelių teologų, kanonų teisės žinovų, sociologų, moralistų, įvairių sričių mokslinio nusiteikimo žmonių, bet nežinia, kiek giliai mums reikėtų kasitis į praeitį, iki ten rastume filosofą. Šiuokart tą klausimą palikime nuošaly. Mums labiau rūpi, kas yra ta filosofinė srovė, kuriai naujasis popiežius priklauso.

Kas yra fenomenalizmas?

Fenomenalizmo kūrėjas yra buvęs Moravijos žydas Edmundas Husserlis, gimęs 1859 metais. Baigęs matematikos studijas, jis atsidėjo filosofiniam mąstymui.

I filosofines studijas jį pakreipė vokiečiai, dvasingas krikščionis, Fr. Brentano. Kaip neapmokomas docentas Husserlis pradėjo filosofines paskaitas skaityti Halės universitete. 1887 metais jis perėjo į krikščionybę, įsijungdamas į liuteronų bažnyčią. Sunaikiau būtų atvaizduoti visą jo filosofinio galvavimo raidą. Verčiau pasitenkinkime jo galutine išvada. Jis priėjo įsitikinimo, kad kiekviena egzistuojanti būtis turi ne tik savo medžiagą ir formą (taip sakė senieji filosofai) bet ir tam tikrą savitą tikslumą arba kryptį, į kurią ji visa savo prigimtimi linksta.

Priėmus šią tiesą galvojimo pagrindą, pagal tai rikiuojasi ir tolimesnė galvosena. Pvz. filosofas dėmesio centre tada atsisloja ne medžiaga, bet daiktas. Modernaus žmogaus gyvenimas ligi šiol yra giliai persunktas ne daikto, bet medžiagos reikšmės. Medžiaga skiriasi nuo daikto tuo, kad ji neturi savo prasmės ir paskirties, ir yra tik tam, kad iš jos būtų kas kito daroma. Ant šio pagrindo vystėsi tikslųjų mokslų technika ir materialistinė galvosena žmogaus gyvenimo supratime.

Fenomenalizmas yra dar labai jauna filosofija ir per anksti yra sakyti, kas iš jos liks. Stebinti vardus, besireiškiančius šioje filosofijoje, krinta į akis, kad jų dauguma yra žydai ar lenkai. Taip pvz. Husserlio mokinė ir jo asistentė yra plačiai žinoma Edita Stein, žydė, tapusi katalike ir karmelite, nacių sunaikinta. Tarp gvyv fenomenalistų yra pažymėtinas iš Lietuvos kilęs E. Levinas (jis taip ir rašosi). Ji cituoja ir popiežius. (Šia proga galima pa-

Kardinolas Karol Wojtyła, dabartinis popiežius Jonas Paulius II, skaito paskaitą Fenomenologijos konferencijoje, Fribourge, Šveicarijoje, 1975 m. kovo 5 d.

minėti, kad Levinas atsiumė lietuviams mokslininkams sveikinimą per vieną jauną filosofą lietuvių praejusio mokslo ir kūrybos simpoziumo proga).

Fenomenalistinė filosofija yra būdinga savo dėmesiu konkrečioms apraškom; tačiau ji apraškose mato ne tik tai, ką jame mato tikslieji mokslai, bet, būtent, tų dalykų tikslumą. Tokiu būdu ši filosofija atidaro galimybę derinti tiksluosius mokslus su dvasiniais mokslais. Dvasiniai ir tikslieji mokslai Vakarų kultūroje jau kelintas šimtmetis yra beviltiškai persikyrę. Religija negerbia pakankamai tikslųjų mokslų, o tikslieji mokslai niekina dvasinį gyvenimą ir jį laiko žmogui nenatūraliu dalyku.

Veikiantis ir veikiamas žmogus Wojtylos filosofijoje

Kaip šioje filosofijoje operuoja kardinolas Wojtyła? Pasigaudamas fenomenologinės filosofijos, jis nauju žvilgsniu žvelgia į žmogų. Analizuodamas žmogų, jis kreipia dėmesį į du vyksmus, kurie vyksta žmoguje. Vienus veiksmus daro pats žmogus, bet šalia to kai kas vyksta pačiame žmoguje. Pirmojo atvejo pavyzdžiu gali būti pats žmogaus gimimas. Jis vyksta be jo veiklos, bet vyksta jame. Įvairaus žmogaus veikimo pavyzdžių nereikia nė minėti. Autorius pastebi, kad dažnai žmoguje nėra sąryšio tarp to, kas vyksta jame, ir to, ką jis veikia. Tai, kas vyksta žmoguje, autorius vadina subjektyvumu. Šis terminas yra labai reikšmingas Wojtylos filosofijoje. Jis reiškia tai, „ką subjektas patiria“ (57 psl.). Žmogaus subjektyvumas paprastai žmogui pasirodo jo sa-

vęs sąmonėje. Dėl to savęs sąmonė yra labai reikšmingas dalykas žmogaus subjektyvumo sudarymui (57 psl.).

Tai pastebėjęs autorius, tačiau atkreipia dėmesį ir į sanderms trūkumą tarp žmogaus veikimo ir jo subjektyvumo. „Žmogaus veikimas ir jo subjektyvumas atrodą vienas nuo kito atitolę ir nesuvienijami žmogiškos patirties laukai“ (71 psl.). Dėl to žmogus išgyvena kontrastą tarp savo subjektyvumo ir savo veiksmingumo. „Subjektyvumas ir veiksmingumas atrodą vienas su kitu nesuderinami dalykai“ (72 psl.). „Tačiau nėra abejonės, kad tas, kuris veikia, yra tas pats, kuriam kas nors atsitinka“ (72 psl.). „Dėl to niekam negali būti abejonės, kad tarp žmogaus egzistavimo ir jo veikimo yra tamprus ryšys“ (72 psl.). Šie du žmogaus pasireiškimai vienas kitą papildo. Jie ir sudaro pilną žmogų. Mes „neturime praleisti iš akių, kad veikimas yra įgyvendinimas egzistavimo, arba, kitaip sakant, tai yra faktiškas buvimas“ (73 psl.).

Šis galvojimas gali kam atrodyti, kaip laužimasis į atvirus vartus. Nes tai yra savaime suprantama tiesa. Tačiau kas yra turėjęs reikalo su tradicine krikščioniška filosofija, ar teologija, ar su dvasinio vadovavimo teorija, tas galėjo pastebėti kad ligi šiolinė filosofija nesudarė gero prietilčio, padedančio natūraliam žmogui būti kartu dvasiškai. Dvasingumas ir konkreti gyvenimo realybė vis kažkaip yra linkusios reikštis kaip savaimingos sritys, nors ir tame pačiame žmoguje. Galbūt kard. Wojtyła tai bus pastebėjęs, išgyvenęs ir save filo-

sosiniame mąstyme ieško šios problemos sprendimo. Autorius šioje studijoje ne neužsimena materializmo ar komunizmo, tačiau atrodo, kad čia atstovaujama galvosena kaip tik turi tikslią padėti rasti savo religinę prigimtį materialistiškai nusiteikusiame žmogui.

Žmogaus asmuo yra forumas dviejų veiklų: kažkas žmoguje vyksta, ir jis ką nors veikia. Šių dviejų procesų darba ir sudaro asmenį — žmogų. Net toks žmogus, kuris veikia, kartu pasilieka ir veikiamas. Jo patirtis dėl to yra dvilypė: ir kaip veikėjo ir kaip veikiamojo. Be šio dvipusio kumo negalima suprasti žmogaus. Žmoguje reiškiasi dvi skirtingos dinamikos. Žmogus nėra ir pats save visiškai suprantantis, jei jis neturi sąmonės apie dvi dinamikas, besireiškiančias jame (74—75 psl.).

Žmogiška struktūra

Šioje filosofinėje sistemoje ypatingą reikšmę yra skiriama asmens sąvokai. Wojtylos nepatenkina tradicinė Boetijaus asmens apibrėžtis, kuri yra pasisavinta krikščioniškos galvosenos. Boetijui „asmuo yra protingos prigimties individuali substancija“ (73 psl.). Wojtylos filosofijoje žmogaus asmuo yra imamas ne atskirai, kaip žmogus, bet kaip žmogus, kuris veikia, kartu su jo veikimu. Tokiu būdu yra sukuriamas struktūra, kuri yra vadinama „veikias žmogus“. Kitais žodžiais tariant, čia yra nesvartomas asmuo atskirai be jo veiklos. Pasekime šioje srityje autoriaus galvosena.

Visų pirma asmuo skiriasi nuo bet ko kitko, kas yra. Jeigu apie viską galima pasakyti, kad tai yra „kažkas“, bet asmenį išreiškinti galima tik žodžiu „kažkuris“. Žmogus nėra vien tik savęs sąmonė. Žmogus yra ir visa srovė veiksmų, kuriuos jis pažadina. Veikėjas ir veikimas yra realybė, kuri netelpa vien teorinėje savės sąmonėje. Iš to seka vienas asmens bruožas, būtent tas, kad asmuo yra kažkas neišbaigto ir tebesiekiančio savės išsipildymo. Tai priėmus, išaiškėja ir kitas asmens bruožas, būtent, kad jis yra kažkas atsitiktinio. Negalima išleisti iš akių, kad žmogaus gyvenimas turi atsitiktinumo bruožą (153—154 psl.). Atsitiktinumu čia suprantamas žmogaus istoriškumas, ar greičiau, jo biografiškumas.

Žmogus yra labai savaiminga, savyje pasiliekanči būtis, tačiau vienu atžvilgiu ji peržengia save. Ji būtent yra priklausoma nuo tiesos. Tiesos dėlei žmogus išeina anapus savės. Tai yra Wojtylos supratimu transcendencija. Žodį transcendencija autorius vartoja kita prasme, negu jis yra įprasta vartoti idealistinės filosofijos sluoksniuose. Tuose sluoksniuose šis žodis yra vartojamas išreikšti žmogaus nesugebėjimą ar sugebėjimą pažinti dalykus, esančius šalia jo. Tai yra pažinimo problematika, išryškėjusi ypač nuo Kanto laikų. Kardinolui Wojtylai šitoks klausimas, atrodo, neįdomus. Jo supratimu, (Nukeita į 2 psl.)

Aktorius Juozas Palubinskas, kurio poezijos rečitalis Poezijos dienų Chicagoje proga įvyksta šiandien (gegužės 26 d.) 8 val. vak. Jaunimo centro kavinėje.

Filosofas popiežiaus soste

(Atkelta iš 1 psl.)

transcendencija reiškia žmogaus sugebėjimą veikti pagal pažintą tiesą. Jis tai vadina vertikaline arba dinamine transcendencija. „Priklausomybė nuo tiesos padaro tai, kad asmens transcendencija sudaro jam realius santykius su egzistencialia aplinka, kurioje jis gyvena“ (155 p.). Žmogaus klusnumas tiesai negriauna žmogaus išvidinės vienybės. „Žmogus ir jo veikla, kartu palmti, sudaro intymią, tamprią, dinamišką realybę, kurios dėka pasirodo ir išaiškėja tiek asmuo, tiek veikla“ (179 psl.). Žmogaus ir jo veiklos sąryšis yra toks tampus, kad jo veikimas kaip tik ir parodo žmogaus asmenį. Nepažindami žmogaus veiklos, mes nepažįstame ir žmogaus.

Tokiu būdu ši filosofija sukuria struktūrą „veikiam žmogus“. Ir ši žmogaus supratimą Voityla laikome vertingu fenomenologinės filosofijos pasitarnavimu žmogaus mokslui (180 psl.). Žmogiškasis asmuo, be įjungimo į šių dinamikos, nebus pilnai supras-tas.

Žmogaus dvasingumą autorius supranta ne vien tuo būdu, kad dvasia yra skirtinga nuo medžiagos. Dvasingumas jo filosofijos supratimu, yra sugebėjimas visų pirma peržengti save, pažįstant tiesą ir veikiant pagal ją. Dvasinė žmogaus prigimtis yra atsekama ne vien abstrakcijos keliu; ji yra net intuityviai nujaučiama. Dėl to „dvasingumas yra atviras ir intuityviai ir analizavimui“ (181 psl.). Transcendencija, suprata kaip žmogaus išėjimas sutikti tiesos ir sprendimas bei veikimas pagal ją yra konkreti žmogaus asmens struktūra.

Šios filosofijos autorius, mąstydamas apie žmogaus veikimą, ji pirmiausia skiria asmeniui, o ne prigimčiai. Tradicinė filosofinė galvosena paprastai sako, kad, kokia yra kieno prigimtis, toks ir jo veikimas. Kard. Voityla atsisako nuo šio per didelio prigimtines vertinimo ir visą veikimo iniciatyvą priskiria asmeniui. Žmogus, pasak jo, veikia ne prigimtimi, bet asmeniu (182 psl.). „Asmuo tik iš dalies ir tik tam tikru atžvilgiu yra tas pat kas prigimtis, būtent — savo substancialumu. Tačiau kaip visuma, savo išvidinė esmė, asmuo išsina anapus prigimties. Asmens laisvė atsimeta nuo prigimties būtinumo“ (182 psl.). Ir iš tikrųjų, jeigu žmogus turi sugebėjimą pažinti tiesą, peržengdamas net savo paties interesus ir tokiu būdu būti transcendentaliu, jis tai daro labiau savo išvidiniu asmeniniu atsakingumu, negu savo prigimtimi.

„Veikimas su kitais“

Žvelgiant į žmogų kaip į būtybę, veikiančią asmeniškai, klausimas jo bendradarbiavimo su kitais veikiančiais asmenimis įgauna naujos reikšmės. Jo reikšmė padidėja nuo to, kad čia žmogus žiūrima ne jo prigimties požiūriu, bet asmens požiūriu. Žiūrėti į žmonių veikimo bendrumą prigimtines požiūriu, klausimas būtų prastės, nes veikiant tos pačios prigimtines rėmuose, lengviau yra rasti veikimo vienybę. Jeigu, pvz. turėtume reikalą su veikimu fizinės prigimtines rėmuose, tai veikimo vienybę organizuotų bendri fiziniai dėsniai. Jeigu imtume žmogaus veikimą dvasinėje srityje, tai bendri dvasiniai principai, atsieti nuo individualumo, organizuotų žmonių veikimo vienybę. Bet kai veikimas yra suvokiamas kaip asmeninis reiškinys ir kai jis remiasi tiesa, kiek ir kaip kuris asmuo ją, pažiūrėjęs, bendradarbiavimo klausimas pasidaro labai nelengvai sprendžiamas. Jo negalima išspręsti nei fiziniu, nei dvasiniu dėsningumu.

Pereidamas į bendro veikimo

klausimus, autorius užgaista net ieškodamas žodžio, kaip šią mąstymo sritį pavadinti. Jam siūlomi du terminai: „bendradarbiuoti“ ir „veikti su kitais“. Autorius pasirenka antrą terminą, kaip labiau talpų. Kooperacijos arba bendradarbiavimo jis atsisako kaip per siauro galbūt dėl to, kad kooperacija savin jima bendrą veikimo tikslą ir bendrą gėrio supratimą. O autorius be abejo žino, kad būtų nerealu tikėtis to paties supratimo iš įvairių žmonių.

Taigi, žmonės veikia vieni su kitais nebūtinai ta pačia kryptimi. Bet faktas, kad žmonės veikia kartu vieni su kitais yra visuotinis žmonių patirties faktas. „Nėra labiau pagrindinės žmogaus gyvenimo patirties, kaip ta, kad jis gyvena ir veikia kartu su kitais žmonėmis“ (268 psl.). Visi žmonės dalyvauja veikime. Žodis dalyvauti taip pat yra tinkamas šiai problematikai aptarti. Šis žodis labiau paliudija asmeninį veikimo pobūdį. „Dalyvavimas atrodo vienas iš pagrindinių kanalų dinamiškos žmogaus veiklos, kai jis veikia kartu su kitais...“ (264 psl.).

Mąstydamas apie žmogaus veikimą su kitais, autorius vis grįžta prie minties, kad žmogaus veikimas yra labiau asmens, o ne prigimties dalis. „... Iš esmės veikimas yra asmens. Visuomeninė ir bendruomeninė šio veikimo prigimtis glūdi asmenyje, o ne priešingai“ (263 psl.). Tai reiškia, kad ne visuomenė veikia žmogų, bet žmogus veikia visuomenę. Pasak autoriaus „tradicinė filosofija... net savo asmens sampratoje stengėsi pabrėžti prigimtines reikšmes... Mūsų tikslas yra pilnai išryškinti visuomeninę žmogaus prigimtį, laimint daugiau šviesos, išsilyginant žmogaus asmenį“ (268 psl.).

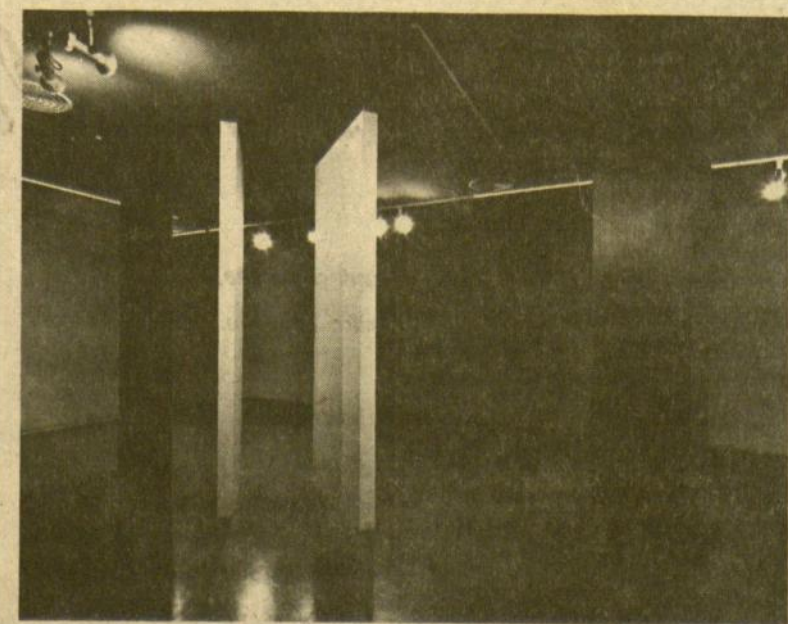
Turint tai prieš akis, bus mums aiškiau autorius pasisakymai apie žmonių solidarumą ir apie tai, kad solidarumas neišsijungia opozicijos galimybes. „Opozicija nėra nesuderinama su solidarumu. Tas, kuris iškelia nepritariamą bendrums ar dalinims bendruomenės taisyklėms, tuo pačiu neatsisako savo narystės; jis neatsisako veikti ir dirbti bendram gerui“ (286 psl.).

Opozicija nelygi opozicijai. „Žinoma, yra galimos įvairios opozicijos sampratos, kurioms bet kas gali atstovauti iš atžvilgio į visuomenę. Mes čia priimame tik tokią, kuri iš esmės yra solidarumo apraška. Ji turi būti toli nuo to, kad atmetų bendrą gėrį ar solidarumą, priešingai, ji turi būti atsižvelgusi vienu ir kitu“ (286 psl.).

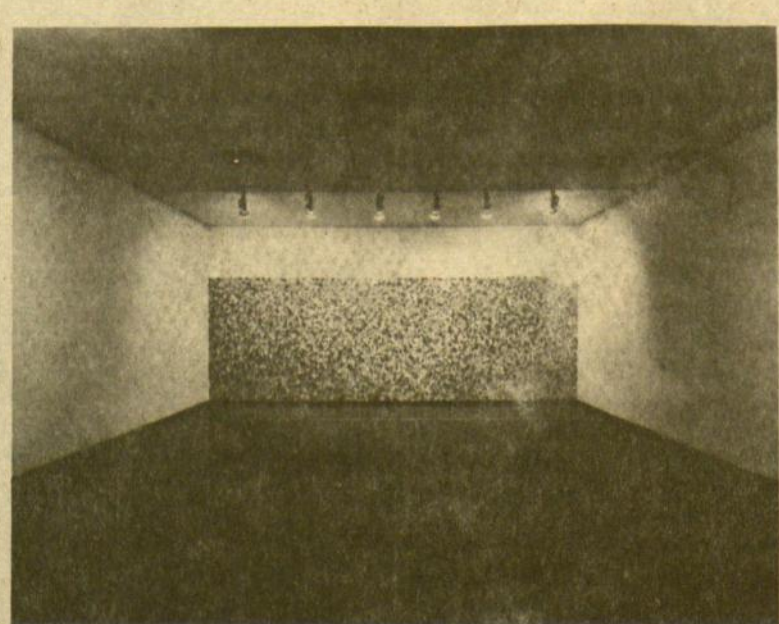
Opozicijos esmė, pasak autoriaus, reikėtų pilniau iširti visais atžvilgiais. „Opozicijos laikysena turi santykių iš vienos pusės iš atžvilgio į tą gėrį, kuriam kas bendruomenėje atstovauja, o iš kitos pusės ji reikalauja gilių norų dalyvauti bendrame egzistavime su kitais žmonėmis ypač jų bendrame veikime“ (286 psl.).

Autorius yra linkęs įžvelgti opozicijoje nemažą vertingumą. „Mes žinome neišsiaiškintamam įvairių opozicijų tipus, kurie nuolat pasireiškia, žmogui egzistuojant ir veikiant kartu su kitais, kurie liudija, kad tie, kurie esamoje būklėje yra opozicijoje, tuo pačiu nenori atsimesti nuo bendruomenės. Priešingai — jie siekia savo konstruktyvinio vaidmens bendruomenėje; jie siekia tokio dalyvavimo ir tokios laikysenos bendro gėrio atžvilgiu, kuris leistų jiems geriau, pilniau ir efektyviau dalyvauti bendruomeniniame gyvenime“ (286 psl.).

Kad būtų visuomeninės naudos iš opozicijos „visuomenės bendruomenių sistema turi būti tokia, kad leistų opozicijai, kuri kyla iš solidarumo dirvožemio,

Luca Pozzi Keturių išminties kolonos (šėšios spalvos Chicago sienoms) iš parodos „Sienos tapyba“ Museum of Contemporary Art, 237 East Ontario Street, Chicago, IL 60611.

Marcia Hafif „Cadmium red and Chromium oxide opaque“ iš parodos „Sienos tapyba“ Museum of Contemporary Art, 237 East Ontario Street, Chicago, IL 60611.

Žvilgsnis į naująją tapybą

DALIA KOLBAITĖ

Museum of Contemporary Art, 237 E. Ontario St., Chicagoje, pastaruoju metu naujai atsis-tatė, persitvarkė ir savo paskirti įprasminti, rodydamas pačias naujausias menų formas dalėje, fotografijų, filme, poezijoje, šoki bei muzikoje. Šiuo metu, šalia kitų vykstančių parodų, yra pristatyti meno pasauliui gerai žinomi penki dailininkai, kurių užmojis yra kūryba didelę skalę, būtent pačių muziejus sienų. Vėta į šį „instaliaciją“ meną — priėjimą prie sienos tapybos — iš arčiau pasižiūrėti.

Sienos tapyba nėra naujas reiškinys. Prieistoriniame amžiuje Lescaux uolose jau randame sienų piešinius, vaizduojančius bizonas. Michelangelo freskos Siksto koplyčioje taipgi visiems gerai žinomos. Tačiau šiuose pavyzdžiuose žmogaus ranka stengiasi „ką nors“ perduoti, kaip nors sukurti tikrovės iliuziją: ar „pagauti“ gyvulį, kurio nors norima nukauti, dvasia, ar atvaizduoti paskutinį teismą. Gi MCA dalyvaujantieji penki dailininkai kaip tik nori atitraukti nuo bet kokių vaizdų perteikimo. Jų tikslas yra daugiau kelti klausimą: kas yra dailė pačiame kūrybos procese ir rezultate; kas ją saisto — aplinka bei aplinkinės sąlygos, kaip pvz. muziejaus sienos, apšvietimas, dažų rūšys ir t.t.

Prie šios kūrybos turime ateiti persiorientavę; turime neieškoti tik tokią, kuri iš esmės yra solidarumo apraška. Ji turi būti toli nuo to, kad atmetų bendrą gėrį ar solidarumą, priešingai, ji turi būti atsižvelgusi vienu ir kitu“ (286 psl.).

Solidarumui turi būti atstovaujama ir jis turi būti apginamas; jis turi būti taip supras-tas, kad išryškintų ir stiprintų solidarumo dvasią, bet ne iki tokio laipsnio, kad troškintų opozicijai“ (287 psl.). „Nėra abejonės, kad opozicija žmonių bendradarbiavimą daro ne tokiu lengvu, greičiau net sunkiu, bet ji niekada neturi jam kenkti ar jį atstoti“ (287 psl.).

Šie autoriaus požiūriai į opoziciją ir solidarumą žmonių veikloje liudija, kaip jautriai jis yra išsivysęs į visuomeninę realybę. Šie pasisakymai liudija dvasią žmogaus, kuris yra išsivertęs totalistinių visuomeniškumų

tuo, kad jie savo kūrinius sukūrė pačiame muziejuje ir patys kūriniai bus sunaikinti parodos gale. Taip sutinkame naują dailės pakraipą, kilusią iš sudėtingų socio - ekonominių bei kultūrinių sąlygų. Kūriniai pavadinti instaliacijomis: norima jų nesutapatinti su judomu daiktu — įprastu paveikslu, kuris gali būti kilnojamas iš galerijos į saloną, bet ieškoma tampraus sąlyčio tarp kūrinio ir erdvės — architektūrinio galerijos vidaus. Tuo pačiu duodama pajust kitą ir tikrą ir vizualinę erdvę. Pačios sienos tiesiogiai nudažomos, bandant išrišti skalę, spalvų sąlyčio, paviršiaus, tekstūros, ribų, plokštumoms bei pačios tapybos proceso problematiką. Šie klausimai užuominos pobūdį jau buvo liečiami futuristų bei konstruktivistų dvidešimto amžiuje. Eksperimentavimas sukurta aplinka randamas pas tokius dailininkus kaip Bella (1912), Mondrian (1926), Duchamp (1938). Parodo dalyvaujančius vėta aptarti atskirai.

R. Jackson pristato ilgą sieną, nudažytą paletės nemaišytom spalvomis ne su teptuku, bet var-tojant pačias įreminas drobes (pirma ant drobių uždėjus dažą). Tuo drobė tampa „teptuku“ ir atvirkščiai pritaikoma, pagal asimetriškumą išdėstymus, prie su ją nudažytos sienos. Tada randame tapybą didelio fizinio užsimojimo, žaismingą, kuri ne be ironijos neigia tradicinius prie dažo bei drobės priėjimus, sienos skalę pabrėždama patį tapybos procesą.

L. Pozzi mėlynoje salėje žiūrovo dėmesį pagauna paplokščiais penkiais stulpais, asimetriškai išdėstytais. Architektūrinė salės

ratas, įvesto nuo Gregorijaus VII laikų. (4 Avril, 1878, 6 psl.). Galbūt tai yra per toli einantis pasakymas, nes centrinė įstaiga priklauso pačiai Bažnyčios vienybės prigimčiai. Tačiau popiežiaus dvasia yra šia kryptimi pastebėta ir prancūzų.

Grįžtant prie fenomenalizmo, matėme, kad, einant šia galvosena, egzistuojanti būtis yra ne vien materija ir forma, kurias galima pažinti protu, bet ir tikslingumas, nors taip pat yra pažįstamas protu, bet yra siekiamas, vertinamas ir išgyvenamas valia, norais ir jausmais. Kalbant apie žmogų, tai reiškia, kad jis susideda ne vien iš kūno ir sielos, bet ir iš tikslo ar gėrio, kurio įgyvendinimui jis yra skirtas ir kurio jis siekia laisvai.

aplinka tuoj krinta į akį, ypač besikeičiančios plokštinės konfigūracijos tarp sienų ir stulpų. Tai aplinkos truputį teatrališkas pabrėžimas, įvedus žiūrovą į paties kūrinio — daikto erdvę. Itin ryškių spalvų besikeičią ryšiai, beveik suelektrinę spalvos pojūtį, priartina šiuos stulpus prie tapybos.

R. Yosuda rodo milžinišką nuožulnią sieną, nudažytą viena spalva. Spalva dėka teptuko brūžių keičiasi, artėjant ar tolstant nuo sienos, veikiant apšvietimui. Čia akis turi pajusti iškart ne tik dydžio dinamiką, bet ir subtilius spalvos perėjimus. Čia artėjant prie „aplankos“ (environmental) meno, o ne prie drobės — sienos kaip objekto.

M. Hafif sukurta siena — visa nudažyta baltais, pilkais, rausvais, žalsvais brūkšniais. Visuma — švelnaus judesio bendrame plotnės statiskume. Ši instaliacija stovi arčiausiai prie senos tapybos sampratos, nes dar jaučiasi kūrėjo ranka.

R. Ryman gal giliausiai bus įėjęs į „prieš tapybinę“ tapybą. Metodiskai suprantamas ir sistemiskai išieškodamas plastinius ryšius, jis pasilieka prie baltų „paveikslų“, kur vyksta baltos spalvos išieškojimas: įvairios galimybės tonų skalės ir t.t. Nė jaučiama ranka bei vartojamas neutralusis kvadratas kaip pagrindinė forma. Jo instaliacijos — šeši kvadratai atrodo labai aske-tiškai, bet žiūrovui suteikia „meditacinę“ aplinką — baltą ant balto.

Aplamai paėmus, šie dailininkai, atsisakydami „ką nors perduoti“ idėjinę prasmę ir samoningai sustodami ties pačiu kūrybos procesu, privedė tapybą prie vaizdinių plonybių supratimo bei jų ribų pajutimo. Tuo jie

praplėtė bei su kultūrinio regėjimo pajėgumą formalinėje plotmėje. Bet yra žinomas faktas, kad ir paprastas brūkšny su minimaline vaizdine apraška (kaip yra Rytų mene), įbrėžtas jautrios rankos, gali daug ką apreiškinti. Tuo pačiu ir šie, versdami meną eit tik ribotu keliu, netyčiom atveria naujos patirties laukus, kur intuicija, jei ji jautri, atran-

Nuomonės ir pastabos

Dar dėl Clevelando Grandinėlės viešnagės Australijoje

A. Saudargienės straipsnis apie Clevelando Grandinėlės viešnagę Australijoje, atspausdintas „Draugo“ kultūriniam priede š.m. vasario mėn. 17 d., reikalingas mūsų viešo atsiliepimo ir paaiškinimų.

Iš ano p. A. Saudargienės rašto susidaro įspūdis, kad A. Saudargienė organizavo, reklamavo, kvietė folklorinio meno vadovus“ ir net „rizikavo lietuvių prestižą ir savo statusą“, ruošiant Grandinėlės koncertus ir pasirodymus Sydnejuje. Tai yra netiesa. Visų Australijos Lietuvių Dienų ruošimu ir Clevelando Grandinėlės iškvičimui, šokėjų atvykimui, globa, reklama, koncertų eiga Sydnejuje ir Australijoje rūpinosi Lietuvių dienoms rengti komitetas. Organizaciniam darbu, susijusiam su Grandinėlės gastroliomis Australijoje, vadovavo ir jo eiga koordinavo Lietuvių dienoms rengti komiteto narys A. Reizgys. A. Saudargienė nebuvo nei Lietuvių dienų rengimo komiteto narys, nei jokia patarėja ar vadovė. Tris savaites prieš Grandinėlę atvykstant į Sydnejų, A. Reizgys paprašyta, A. Saudargienė sutiko atlikti kai kuriuos techniškos darbus, susijusius su Grandinėlės pasirodymu prie Sydnejaus operos rūmų. Jis pareigos ribojosi laiko nustatymu, repeticijoms salės atdarymu, elektros srovės gavimu ir panašiai. Garbės svečių ir folkloro srities atstovų kvietimu, jų globa ir informacija apie Lietuvių dienas ir Grandinėlę rūpinosi patys Lietuvių dienų rengimo komiteto nariai ar komiteto paskirti asmenys. Neįmanoma išvardinti čia visų garbės svečių, bet noriu pabrėžti, kad šią Lietuvių dienų Garbės globėją — patronu buvo Australijos ministeris pirmininkas Rt. Hon. Malcolm Fraser.

Rašydama apie Grandinėlės pasirodymus, A. Saudargienė pamini tik du. Rašo „Prie Operos rūmų buvo tik reklaminis Grandinėlės pasirodymas. Didysis koncertas įvyko gruodžio 26, erdvioje Regent teatro salėje“. (Patikslinimas: Didysis koncertas įvyko ne gruodžio 26 bet 30 gruodžio). Ponia Saudargienė visai nemini žavingo Grandinėlės pasirodymo Lietuvių dienų atidaryme, kuriuo gėrėjosi gausiai susirinkę lietuviai ir daugybė kvietusių svečių gruodžio 26 d. Nemini taip pat Grandinėlės pasirodymų miesto centre — Martin Place ir bendrame tautinių šokių koncerte gruodžio 28 dieną. Šis koncertas sujungė aštuonias Australijos lietuvių tauti-

nių šokių grupes ir Grandinėlę į vieną didingą lietuvių tautinių šokių manifestaciją. Gaila, kad A. Saudargienė neatėjo ir neatsivėdė savo „garsiuoju folkloriko kitiuku“. Taip pat visai nemini Grandinėlės puikiai pavykusių koncertų Adelaidėje ir Melbourne. Grandinėlės viešnagę Australijoje buvo plačiai išsamiai ir nešališkai įvertinta tautinių šokių žinovų, ir jų straipsniai yra atspausdinti Australijos ir Amerikos laikraščiuose. Australijos lietuviai gėrėjosi ir džiaugėsi Grandinėlės nuostabaus grožio pasirodymais ir koncertais. Tai įrodė gausiai žiūrovų lankymasis koncertuose ir šokėjų šilts priėmimas. Ponia Saudargienės straipsnyje minimi australiški „folklorinio meno vadovai“ ir jų „nuomonės“ apie lietuvių tautinių šokių autentiškumą yra autorės laki fantazija. Kad anie žino apie „Pietų Pacifiko salų folklorinius šokius ir tradicijas“, tikrai, bet labai abejoju, ar jie iš viso ką nors žino apie lietuvių tautinį meną, visai nekalbant apie folklorinį jo autentiškumą.

Gale straipsnio p. Saudargienė pailiečia Lietuvių dienoms rengti komitetą. Ji rašo: „Dienų“ mūšia skieisti autentišką tautinį meną jaunajai Australijos lietuvių bendruomenėje, paskutiniu laiku totin-moje importuotais „tautiniiais“ kaitalais“. Nenuostabu, kad A. Saudargienė, daugiau kaip 10 metų aktyviai nesireiškus lietuviškoje veikloje, nesupranta Australijos „Lietuvių dienų apimties ir aspracių“. Kas nedirba tautinio darbo, o tik stebi iš šalies, tam viskas atrodo „pakaitaliai“ ir „erziskas“. Lietuvių dienoms rengti komitetas vadovaujasi Australijos Lietuvių Bendruomenės (ALB) nustatytais gairėmis ir jis yra tiesiogiai atsakingas ALB Krašto valdybai. Negrindėm vieno lietuvių, kuris būtų pasakęs, kad Lietuvių dienos nėra lietuviškos.

Visiškai sutinku su A. Saudargienės tokiu pareiškimu: „Atvykus dideliu būriu jaunų Clevelando šokėjų, plačiai atidarėme ne tik duris, bet ir širdis“. Taip, Australijos lietuviai Clevelando Grandinėlei atidarė duris ir širdis. Bet ar atidarė svečiams šokėjams duris ir širdį p. A. Saudargienė?

Dr. B. Vingilis, Lietuvių dienų rengimo komiteto pirmininkas

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 1 psl.)

nyš“, ir Brazdžionio „Ištremto Sibirian (mirusio) žodis“, „Favasario kelionė“, ir Sruogos „Saplegos monologas“, ir Radausko „Strėlė danguje“, ir Santvaro „Vabalėlis“, ir Nykos-Niliūno „Išduotas medis“, ir Krėvės „Daina apie arą“ ir Ant. Gustaičio linksmieji posmai, ir Škėmos, ir kitų poetiškasis žodis. O Elenos Blandytės (akompanuojant A. Jurgučiu) mūsų autorių poezija, pertelkta vokalinėje formoje, šio vakaro reikšmingą papuoš dar ir spalvingomis muzikinėmis puokštelėmis.

Jaunimo centras, kaip Poezijos dienų rengėjas, kultūriniam iššlyvių klode šiuo savo užmoju atlieka labai prasmingą vaidmenį. Tegul tad ir visuomenė tam skiria išskirtinio dėmesio.

K. Bril

da naujų vizualinės patirties galimybių. Vien skalės apimty ir rimtu „žaidimu“ su tikra fizi-ne bei vaizdine erdve, jie byloja užuominą, tinkančią mediciniam praplėtos stovui. Ta kalba liečia įėjimą į didesnę už save tikrovę.

da naujų vizualinės patirties galimybių. Vien skalės apimty ir rimtu „žaidimu“ su tikra fizi-ne bei vaizdine erdve, jie byloja užuominą, tinkančią mediciniam praplėtos stovui. Ta kalba liečia įėjimą į didesnę už save tikrovę.

Patrick White - žymiausias Australijos rašytojas

AGNE - LUKSYTĖ

Australija yra tolimas žemynas, ir visokios žinios užjūrius pasiekia čia labai greitai. Dažniausiai tos žinios būna iškraipytos. Taigi netenka stebėtis, kad apie Patrick White, žymiausią australų rašytoją — dramaturgą, Nobelio premijos laureatą, pasaulio spaudos mėšį įvairiausių netikslumų.

Įt. Nobelio premijos gavimo 1973 metais net ir Australijoje vyravo keli klaidingi įsitikinimai, pvz.: visi manė, kad jis studijavo Londone Oxfordo universitete anglų kalbą ir literatūrą, bet nebaigęs susirgo džiova ir grįžo į Australiją. Times Literary Supplement korespondentas, Nobelio premijos gavimo proga, aprašė Patrick White, šalia nereikšmingų nukrypimų nuo tiesos, patėrė absoliučiai klaidinančias žinias apie jo tapatybę ir socialinę padėtį. Minėtas korespondentas pareiškė, kad Patrick White jaučiasi londoniečiu ir pragyvena, parduodamas daržoves ir ūkų pieną.

Gavęs Nobelio premiją, Patrick White, visada vengęs žurnalistų ir aplamai viešumos, pirmą kartą plačiai atvėrė savo namų duris Centennial Park priemiestyje ir gausiai susirinkusiems spaudos atstovams kantriai atsakinėjo į klausimus. Jis pareiškė, kad savęs apibūdinti nelanko londoniečiu. Jis gimęs Anglijoje (1912 m. Londone), grynai per atsitiktinumą, mokslus ėjęs ir savo knygas išlejęs Londone — iš reikalo, bet esąs visa širdim suaugęs su Australija, ir tik šio žemyno problemos jam esančios svarbios. Žurnalistams paklausus, ką jis galvoja apie Times teigimą, kad pragyvenęs, parduodamas ūkų pieną ir daržoves, Patrick White tik nusisypsoje ir numojo ranka. Jis klausimą, ar ji galima pavadinti turčiuoliu (wealthy), jis šiek tiek pagalvojo ir atsakė teigiamai.

Patrick White spaudos atstovams parodė Cambridge universiteto diplomą (studijavo modernių kalbų fakultete). Su diplomu grįžo į Australiją, sirgdamas džiova, ir gydėsi poilsiu (daug skaitydamas ir rašydamas), ūkų pienų bei sūrių. Džiova nugalejo, bet kenčia nuo chroniško bronchito.

Patrick White tėvai buvo didieji žemėininkai: avių bei galvijų augintojai. Jie sūnui palikę milijonišką turą. Už savo knygas ir pjeses jis taipgi surenka didelę sumą pinigų. Visoje Australijoje Patrick White yra pagarsėjęs dosnumu. Jis yra labai susirūpinęs kultūrinių vertybių ugdymu Australijoje. Gavęs Nobelio premiją, jis ją visą paskyrė australų rašytojų šelpimui, premijoms, knygų išleidimui, stipendijoms ir kt. Yra įsteigtas Patrick White Literary Fund.

New South Wales valstijos Tautinė meno galerijai, kuri yra Sydneyje, Patrick White yra padojėjęs daugybę vertingų dailės kūrinių. Berods 1976 m. Tautinė meno galerija suruošė parodą vien iš jo dovanotų kūrinių. Apibūdinus jų vertę, pasirodė, kad suma žymiai prašoka išvaizduotas dolių sumas. Jis kasmet minėtai galerijai kokį nors vertingą kūrinių vis dovanoja, nupirkęs iš dailininko.

Patrick White liko nevedęs, gyvena savo namuose su tarnu. Tarnas, spaudos atstovų nuomo-

Rašytojas Patrick White

ne, puikiai žino savo šeiminingo pageidavimus ir juos uoliai vykdo. Nobelio premijos gavimo proga į jo namus įleisti spaudos atstovai nustebo nepaprasta švara: viskas tiesiog blizgėjo; kambariai apstatyti konservatyvaus stiliaus baldais. Patrick White pasigyrė, kad jis tarnui padeda namų valyti, nes tai esąs labai sunkus darbas. Taip pat pareiškė, kad mėgstas pagaminti ir kokius nors patiekalus.

Patrick White laiko du šunis, su kuriais mėgsta rytais pasivaikščioti Centennial parke. Kai atsikėlė iš Castle Hill į Centennial Park priemiestį, iš pradžių parke negalėjo vaikščioti. Aplinkui gyveną australai jį apsupdavo, ko nors klausdavo, spoksodavo, sekiodavo. Tarnui buvo daug rūpesčių, kad žmonės šeiminingą paliktų ramybėje, ir dabar visi stengiasi jo netrukdyti.

Patrick White gyvai domisi visu, kas vyksta Australijoje. Vienas įtakingas sporto klubas nutarė Centennial parką paversti sporto stadionu. Centennial Park priemiesto savivaldybė savo posėdyje nutarė ir davė minėtam sporto klubui leidimą statyti stadioną. Gyventojai ėmė protestuoti, ir jų džiaugsmui nebuvo galo, kai prie jų prisijungė rašytojas Patrick White, sutikęs net pasirodyti televizijoje. Kalbėdamas su žurnalistais, jis pasakė keletą aštrių žodžių sportininkų adresu. Po to spaudoje minėto sporto klubo pirmininkas dejavo, kad svarbūs sportininkų reikalai ir priemiesto savivaldybės organų nutarimai supliuško į nieką dėl vieno vieno rašytojo Patrick White žodelio: "Ne!".

Australijoje, aplamai paėmus, poetai ir rašytojai yra nepaprastai gerbiami. Anksčiau tekdavo spaudoje užtikti daug žinučių apie privatų poetų ir rašytojų gyvenimą, bet dabar, ypač žymiausių poetų ir rašytojų pagėdavimu, apie jų privatų gyvenimą neberašoma. Tačiau apie Patrick White ir žymiausią poetę Judith Wright yra kalbama daug.

Patrick White buvo ypač pagarsėjęs savo asmeniškų gyvenimų, kai gyveno Castle Hill priemiestyje. Prieš II-rą pasaulinį karą ir maždaug dešimt metų po karo Castle Hill priemiestyje gyveno turčiuoliai; sklypai aplink namus buvo kelių akry dydžio. Kai kurie savininkai buvo orchidėjų augintojai, palieką tarnus gėlių priežiūrai, o patys atvykę tik savaitgaliais. Patrick White ten ir gyveno: jis laikė kelias ūkas, auginė daržoves ir šuniukus. Visi, kurie iš jo pirkdavo minėtas prekes, pasakodavo, kad jis į biznį žiūri labai rimtai. Jo daržovės

brangesnės negu kitur, bet visada labai geros kokybės. Parduodami šuniukai buvo labai brangūs. Daug metų Patrick White džiaugėsi, kad žmonės išperka jo šuniukus nepaprastai greitai — vos spėja priauginti. Vėliau nuosto auginęs, nes sužinojo, kad žmonės, nupirkę iš jo šuniuką, visiems gyrėsi, jog pirkę iš rašytojo Patrick White. Jam nusibodo tokia kvaila "publicity".

Maždaug nuo 1960 metų į Castle Hill priemiestį pradėjo skverbtis daržovių augintojai graikai, libaniečiai ir kiti. Turčiuoliai pradėjo bėgti į kitus priemiestius. Patrick White taip pat išsikėlė į Centennial Park priemiestį, kuriame jis taipgi laiko porą ūkų ir auginą daržoves, nes labai mėgsta darbuotis darže. Atliekamas daržoves parduoda aplinkui gyvenantiems. Auginą šiek tiek gėlių, bet grynai sau.

Patrick White nevyko į Švediją Nobelio premijos įteikimo iškilnėms, nes bijojo švediškos žiemos. Šaltis jam yra pavojingas dėl jo kamuojačio chroniško bronchito. Teko jį porą kartų miesto centre matyti žiemos metu: su apsiaustu ir šalikų aplink kaklą. Sydnejaus žiema gana švelni, ir vyrai nenešioja apsiaustu ir šalikų.

Mano geras pažįstamas, anglikonų kunigas A. F. Oliver (kelečių knygų autorius ir pjesių radijo valandėlėms rašytojas) visą šįmet šūnais surašytas žinias patvirtino kaip visu šimtu procentu teisingas ir, leides paminėti jo pavardę šiame rašinyje, pridėjo, kad Patrick White gyvena labai užsidares, jaučiasi labai vienišas, vengia bet kokių susibūrimų, daug rašo, daug skaito. Jei norėtų, būtų apsuptas žmonių, bet jis brangina laiką. Nebendrauja ir su kitais rašytojais. Tačiau mėgsta teatrą. Žymiai australų aktorei Kate Fitzpatrick vaidinant, aplankė ją užkulisuose. Patrick White retkarčiais pasikviečia į savo namus kelis geriausius draugus, jų tarpe ir minėta aktorė.

Kun. A. F. Oliver patarė peržiūrėti Sydney Morning Herald laikraštyje skelbiamų aukų sąrašą prieš Kalėdas. Kadangi Patrick White draudžia skelbti jo pavardę, tai laikraščiai jo paaukoto sumą ir "Anonymus" atspaudžia, nors ir mažytėmis, bet ryškiai juodomis raidelėmis. Aukos įvairioms labdaros draugijoms, net ir pamestų šunų ir kačių surinkimo punktams, yra gan stambios. Kun. A. F. Oliver sakė, kad susidomėjimas jo aukomis yra nepaprastas, paskatinąs ir kiti turčiuolius dosniau aukoti.

Jorge de Sena eilėraščiai

LAIME

Laimė atsisėdavo kasdien ant palangės.

Ji turėjo nepaguodžiamo vaiko bruožus. Nesubrendusio vaiko, kuris dar nieko nemylė ir vos gali ilgėliau paturėti ranką ar lengvai paglostyti plaukus.

Ir esant tokiu vaikui, jos pačios vardas jai atrodė labai paslaptingu.

(Persekiojimas, 1942)

DIREBTINIAI ROJAI

Mano žemėj nėra žemės — ten tik gatvės; Net ir kalvos ten — aukšti namai, o nuomos jų — dar daug aukštesnės.

Mano žemėj nėra medžių, nė gėlių. Taip retos parkų gėlės keičiasi kas mėnuo, Savivaldybė gi turi ypatingas mašinas medžiama išrauti.

Paukščių giesmė — nér ten giesmų, kanarkos tik trečiam aukšte, o penktam — papūgos. Gi vėjo muzika — tai žvirbliams šaldyt.

Bet mano žemėj nėra juk net žvirblų — jie visi jau Persijoje ar Kinijoje, ar neapsakomuose kraštuose.

Mano žemė nėra neapsakoma. Tikrai gyvenimas mano žemėj neišsakomas. Neišsakoma yra tai, kas uždrausta sakyti.

(Filosofijos akmuo, 1950)

KRIKSTAS

Sunkiausi eilėraščiai, kur kalbu apie meilę, yra tie, kur meilė — mąstytoja.

Bemąstydamą, meilė užsimiršta, užmiršta, kad ji neegzistuoja, ir užburta stebi bevaidį spindulį lengvučiam vėjui.

Stebėk, meile, stebėk.

Ir kurk vardą, kurį duosi spinduliui.

(Žemės karūna, 1940)

ISTIKIMYBĖ

Sakyk man palengva — nieko, taip, kaip vien savo buvimu man atleidi šią ištikimybę mano daliai.

Visa, ko taip nepasakysi, yra man tai, ką sakai. O likimas išgyvenamas kaip kitas gyvenimas. Ar kaip vienas. Ir kas tenai įeina? Kas ten gali būti, išskyrus akimirką, kai esu vienas pats su savimi?

Sakyk man taip palengva — nieko: kas būtų mirčiai sakoma, jei ji girdėtų, ar mirusiems, jei būtų lemta jiems sugrįžt.

(Ištikimybė, 1958)

APYAUŠRIS

Reikia palikt pasaulyje žoles ir vėdes, O vandenų paviršius — gyvenimo įtūžį.

Išnešti su savim, numirus, troškimą būt, jo prasme, kurie giliau už dumblių vandenis prasklerostų

Ar beatsprogs?..

Nuotrauka Vytauto Maželio

ir būt žali, kaip senos viltys, kai pievos kartėliu sužysta.

Palikt pasaulyje tiesius medžius, ir virpančiojo kūno tuščius urvus, kitiems jau skirtus, ir kalnams, kuriuos ledinė tuštuma sniegu uždengs. Išnešti su savim mūs kauluos atspariuos kažką nenusakymo ramybės ir taikos.

O vandenų paviršius — įtūžis gyvenas.

(Pažįstu druskos skonį, 1974)

Išvertė Birutė Cipijauskaitė

Jorge de Sena (1919-1978), poetas, romanistas, literatūros kritikas, iki 1959 m. išbuvo Portugalijoje, po to dėsė Brazilijoje, o nuo 1965 m. gyveno JAV. Tai gal produktiausias savo kartos atstovas, visur sukėlęs kontroversiją. Nuolatiniam dvasiniam bendravimui su visų laikų, visų tautų poetais — autorius tritomos vertimų antologijos, — jis negalėjo apsiriboti siauru "tautiškumu": daugumas jo eilėraščių liečia bendras žmogaus būties temas. Buvo laikomas iškiliausiu Portugalijos poetu, kartais lyginamas net su Camões. Jo poezijai būdinga stoka retorikos, originalus, galvoti priverčiantis įvaidžių jungimas, gilus įsiskverbimas vidiniam pasauliui, bet kartu ir šių dienų civilizacijos kritika. Jis pats apibūdina savo poeziją kaip "ieškojimo dialektiką".

Iš Lietuvių katalikų mokslo akademijos veiklos

1. Centro valdybos posėdis. Centro valdyba posėdžiavo š. m. balandžio 28 d. Romoje. Posėdyje buvo aptarti XI Akademijos suvažiavimo, Alkos statybos, Akademijos leidinių reikalai ir priimti nauji nariai.

2. XI Akademijos suvažiavimas. Jis šaukiamas š. m. rugpjūčio 31 — rugsėjo 3 dienomis Chicagoje. Centro valdyba, palaikydama ryšį su Chicago Akademijos židiniu, sudarė paskaitų planą ir pakvietė paskaitininkus. Visais gi techniškais suvažiavimo reikalais rūpinasi Chicago Akademijos židiny, vadovaujamas kun. V. Bagdavičiaus, MIC. Paskaitos vyks Jaunimo centre (5620 S. Claremont Ave., Chicago). Pilnates posėdžių, — atidarant ir užbaigiant suvažiavimą, — paskaitų bus 4: dr. Juozo Girniaus "Mokslo reikšmė tautos kultūrai"; prof. dr. Antano Maceiūno "Religijos ir tautos dialek-

tika"; prof. dr. Pauliaus Rabikausko, S. J. "Lietuviškumo apraiškos Vilniaus Akademijoje"; prof. Simo Sužiedėlo "Vilniaus Akademijos - universiteto vaidmuo lietuvių tautos istorijoje".

Sekcijų posėdžiuose yra sutikę skaityti paskaitas: prof. dr. Stasys Goštautas "Rožijus, jėzuitai ir Vilniaus akademija"; dr. Violeta Kelertienė "Šių dienų literatūros studijos Vilniaus universitete"; prof. dr. Viktorija Skrupskelytė (Paskaitos temos dar nepranešė); prof. Vitalis Zukauskas "Jėzuitų teatras Vilniaus akademijoje"; kun. dr. Viktoras Rimšelis, MIC "Teologinės studijos Vilniaus universitete"; prof. Algimantas Tamašauskas "Vilniaus universiteto įtaka lietuvių architektūrai"; prof. Adolfas Valška "Vilniaus akademijos reikšmė meno plėtotėje"; dr. arch. Alfredas Kulpa-Kulpavičius "Pirmieji Vilniaus univer-

siteto planai ir P. Bokšos darbai"; prof. dr. Saulius Sužiedėlis "Joachimasis Lelevis"; inž. Antanas Girnius "Martynas Počebutas — astronomas geodezininkas".

Bet dar ne iš visų pakviestųjų paskaitininkų gauti atsakymai, todėl paskaitų skaičius dar gali padidėti.

3. Alkos statyba yra aktualus Akademijos reikalas. Dėka Putnamo Akademijos židinio narių: prel. dr. V. Balčiūno, dr. Antano Matuko, dr. A. Stankaičio, dr. J. Kriaučiūno rūpesčio ir pasišventimo ir bostoniškių: J. Vembrės ir J. K. Počiaus pastangų naujas Alkos pastatas išdygo ir išaugo. Dar lieka vidaus įrengimas, kad būtų galima tinkamai išdėstyti visą kultūrinį lobį, kuris dabar yra sukimštas senajame pastate. Įvykdyta statyba paliko nemažą skolą. Tad reikia pravesti lėšų sutelkimą vajų —

surinkti pinigų padengti skolai, vidaus įrengimui ir Alkos išlaikymo fondui. Aukos Alkai siųsti šiuo adresu: ALKA, P.O. Box 608, Putnam, CT 06260, USA.

4. Akademijos Centro valdybos būstinės nustatymas ir garbės narių išrinkimas. Centro valdyba nuo Akademijos atkūrimo visą laiką buvo Romoje. Per tą laiką Centro valdyba dviejų mecenatų, prof. dr. Kazio Almino ir N.N. pagalba nupirko prof. dr. Zenono Ivinskio biblioteką ir archyvą, perėmė Fribourge (Šveicarijoje) veikusios lietuvių studentų Rūtos-Lituanos draugijos išlikusią bibliotekos dalį ir archyvo likutį (pagrindinė jo dalis buvo 1934 metais perkelta į Lietuvą), gavo prof. G. Studeraus (dirbusio Vytauto Didžiojo universitete) lietuviškuosius veislus, Gerardarių pagalba Centro valdyba įsigijo Romoje Akademijai būtą dviejų kambarių, kurių viename yra prof. Z. Ivinskio biblioteka, o kitas naudo-

(Nukelta į 4 pusl.)

Jubiliejinis „Draugo“ koncertas

ALGIS SIMKUS

Garbingai „Draugo“ 70-ies metų amžiaus sukakčiai paminėti gegužės 20 d. Marijos aukšt. mokyklos salėje, Chicagoje, su-ruoštas koncertas puikiai atspindėjo laikraščio leidėjų—Lietuvių katalikų spaudos draugijos, marijonų ir redaktorių kolegijos pagarbą lietuvišajam menui. Kaip ir populiariajame „Draugo“ šeštadieniniame kultūriniame priede, kuris visados rūpestingai ir rimtai reaguoja į visų sričių lietuviškos kultūros pastangas, ar tai būtų literatūros, dailės, muzikos, ar kurioje kitoje srityje, taip ir šiame koncerte nepasitenkinta paviršutiniškumu. Koncertui par-kiesta keturi pasizymėję lietu-čiai menininkai; trys net iš toli-mųjų JAV ar Kanados vietų. Mont-realietė Gina Čapkauskienė, viso-je Amerikoje žinomas Arnoldas Voketaitis, Raimonda Apeikytė iš Los Angeles ir Andrius Kupre-vičius iš Clevelando įvairia, dau-giau kaip dviejų valandų progra-ma atliko jiems įprastame aukš-tame meniniame lygyje. O pro-grama siekė nuo dar viduramžių primenančio J.S. Bacho iki mo-dernios C. Floyd operos ir J. Strausso valso. Atliekamų da-lykus trumpai ir taikliai, y-pač dainuojamus originalo kalba, pristatė Živilė Numgaudaitė.

Vakara pradėjo bosas Arnoldas Voketaitis komišką dr. Dulkamaros ariją iš G. Donizetti ope-ros „Meilės eliksyras“. Po to, lyg norėdamas pabrėžti, kad jis nėra vien komedininkas, išpuodingai padainavo rimtai dramatišką „Religinio atinaujinimo“ sceną iš šių laikų kompozitoriaus C. Floyd operos „Suzanna“. O toli-mesnėse arifose iš G. Verdi „Don Carlos“ ir Mozarto „Don Glo-vanni“ šis lietuvių kilmės daini-ninkas parodė, dėl ko jis yra nuo-lauks kviečiamas dainuoti net pa-čių žymiųjų JAV operos teatrų. Jo stiprybė yra sceninis lankstumas ir vaidybinis talentas. Ar tai būtų dr. Dulkamaros pigieji pokštai, ar pinigų renkančio baptisto ministerio fanatiški grasinimai, ar tragiškai liūdnas Pilypo II skundas „Ji manęs nie-

kada nemylėjo“, Voketaitis visa-da pagauna klausytojo dėmesį ir patraukia vaizduojamo charak-terio gyvumu. Šis gabumas puikiai talkininkauja Voketaičio pa-jėgiam ir gerai išlavintam balsui. Muzikiniai Voketaitis visada yra tinkamoje aukštumoje. Jo neklys-tanti klausa ir atmintis bei stip-rus muzikinis pasirošimas už-tikrina jo dainavimui visada pro-fesinį lygį.

Prieš keletą savaičių gražiai „Lucia di Lammermoor“ operoje pasirodžiusi Gina Čapkauskienė šį kartą į ją pamėgusią Chicago atvyko su arijomis ir dainomis. Dabar Gina stipriausiai pasirodė dviem jau ne kartą girdėtom V. Jakubėno dainom, „Na tai kas“ (žodžiai K. Grigaitytės) ir pir-mąja jo originalia daina „Gėlės iš šieno“ (žodžiai K. Binkio). Šias ankstyvojo Vlado Jakubėno kūrybos periodo romantiškas dainas solistė atliko gal kiek lė-tesniais, kaip įprasta, tempais, ta-čiau su ne dažnai mūsųose girdi-mu nuoširdumu, jautrumu ir žo-rių ryšiu su melodija. Likusiai savo programai Čapkauskienė pa-sirinko arijas iš standartinio, jos balsui tinkamo, koloratūrinio repertuaro. Tai Mozarto arijos iš „Figaro vestuvių“ ir „Užburto fleitos“, Verdi pirmojo veiksmo a-rija iš „Traviatos“ ir žinomasis Johann Strauss valsas „Pava-sario balsai“ (poeto S. Santvaro vertimas). Kaip ir Lucijos vaid-menyje, šiuose dalykuose Čap-kauskienės žvari koloratūra su-blizgėjo visu savo grožiu. Gal tik Violetos galvališka laisvės troš-kimą, matyt, kiek pavargusiai so-listei pavyko kiek mažiau įtiki-nančiai perduoti.

Lietuviškoje scenoje visai šviežia atrakcija buvo pianistų Raimondos Apeikytės ir Andri-jaus Kuprevičiaus duetas dviem fortepionais, kurie taip pat pasi-keisdami ir kartu akompana-vo solistam. Pianistai dviem for-tepionais solo pagrįso J.S. Ba-cho „Fantaziją“, Arensky „Romansą ir Valsą“, Rimsky Korsa-kovo „Bitino skridimą“, Račiūno „Legendą“, Saint-Saens'o „Mir-

Po „Draugo“ jubiliejinio koncerto Chicagoje. Programos atlikėjai Marijos aukšt. mokyklos auditorijos scenoje. Iš kairės į dešinę: Andrius Kuprevičius, Gina Čapkauskienė, Raimonda Apeikytė ir Arnoldas Voketaitis. Nuotrauka Jono Kuprio

ties šoki“ ir D. Milhaud „Brasi-lierą“. Šioje retokai girdimoje instrumentų kombinacijoje mū-sų virtuoziški pianistai grojo darniai ir muzikaliai. Ypač pa-skutiniai du techniniai sunko-ki veikalai sužavėjo net į fortepi-joninę muziką ir neįprastą publi-ka, padarydami abu pianis-tus šio koncerto įžymenybė-mis. Turint galvoje, kad pianis-tai turėjo vien porą dienų kar-tu susigroti, jų pasiektais rezul-tatais reikia džiaugtis ir linkėti, kad toks pasirodymas nebūtų pa-skutinis.

Tokią rimtos muzikos progra-mą, pagal amerikiečių provincij-os universitetų, populiariausių rimtesnės muziką, priimtą papo-tį, pajavirino Arnoldas Voketai-tis savo išdaigomis. Nors ir ten-ka suabejoti, ar jis išdrįstų pana-šius pokštus išdarinėti Chicago-s ar New Yorko didžiosiose sceno-se, čia jie buvo gero skonio ribose. Jis niekur neužgavo net ir reik-laus klausytojo ir niekur nepažei-dė atlikėjų meninio lygio. Voke-taičiui čia reikia pripažinti taktą ir tikrą sceninį talentą. Jo pa-rinkti pokštai su Andriumi Kupre-vičium ne tik neįžeidė pasta-rojo stoikos rimties, bet priešin-gai, dar iškėlė Voketaičio pagar-bą Kuprevičiaus profesoriškai di-dybei. Lietuviškoji publika gai-vališkas Voketaičio išdaigas pri-ėmė su šypsena ir gera valia.

Aukšto lygio, geros nuotaikos ir profesiniai atliktą programą

Marijos aukšt. mokyklos erdvia salę užpildžiusi publika suti-ko su pasitenkinimu ir entuziaz-mu. Po koncerto klausytojai dar ilgai plojo, nenorėdami paleisti menininkų ir neskubėdami išsi-ki kirstyti. Tai dar kartą buvo pa-rodyta, kad ne vien masiniais sceniniais pastatymais galima žmones patraukti.

Nėra abejonės, kad reikia duo-ti progos pasirodyti ir jaunes-nėms, dar nepatyrusioms jėgom, skatinant jas tobulėti. Joms pri-klausys mūsų meninės veiklos a-

teitis. Tačiau nereikia kiekviena proga kaltinti publikos, kad ji ne-sižavi kartais dar neįprastomis pastangomis, lyg ji visiškai nesuprastų ir nemylėtų meno. Parodykime mūsų publikai dau-giau mūsų pajėgiausių meninin-kų su gerai paruoštomis progra-momis, ir nebereikės skųstis klausytojų stoka ar jų abejingumu.

Už sklandų koncertą „Draugui“ priklauso padėka ir pagarba. Koncerto meninis lygis ir atlikė-jų patrauklumas padarė jį vienu iškilųjų ir atmintinų šio sezono lietuviškųjų renginių.

Muzikos premija Vytautui Smetonai

1978 metų muzikos premija paskirta jaunam pianistui Vy-tautui Smetonai. Premija yra 1000 dolerių. Jos mecenatas — Lietuvių fondas. Premija pa-skirta per JAV LB Kultūros tarybą. Jos rūpesčiu buvo su-daryta premijai skirti jury ko-misija: Stasys Baras, Aleksand-ras Kučiūnas ir Algis Simkus. Komisija savo gegužės 18-tos dienos posėdyje ir paskyrė pre-miją pianistui Vytautui Sme-tonai.

Premijos laureatas Vytautas Smetona yra, palyginti, dar jau-nas, tačiau daug pasiekęs ir dar daugiau žadęs pianistas. Meist-rišku jo skambinimu turėjo progos gėrėtis ir mūsų lietuviš-kiųjų kolonijų bei lietuviškųjų salų muzikinė publika. Lygiai malonu, kad jaunas pianistas jau yra stipriai koją įkėlęs ir į Amerikos muzikinį gyvenimą aplamai.

Štai tik vienas naujausias pavyzdys. Minty čia turima viena jo koncertinė plokštelė, kurios metrika yra tokia: „Vy-tautas Smetona Plays Chopin, Liszt, Rachmaninoff. Sירים 1001, stereo, (28001 Chagrin Blvd., Ohio 44122). Muzikos žurnalas „Audio“ šių metų bir-želio mėnesio laidoje čia mini-mą Vytauto Smetonos plokštelę aptaria kitaip:

„Taip, jo technika yra fantas-tiška, bet, kas dar svarbiau, jis supranta savo muziką pla-tumo perspektyvoje, tartum ji būtų pati neo-romantizmo siela, tačiau nesvajinga ir ūkanota, kaip kitų. Jis turi puikią ritmo nuovoką, puikią klausą ir deta-lių supratimą. Jis daug skam-bina staccato — trumpomis, stuktulėtomis — natomis, ir daug įveda į vidinius balsus, ką greičiausiai išmoko iš savo se-nesnių mokytojų — jie taip da-rydavo. Jis taip pat turi puikią ff ir pp dramos nuovoką, — garsiai ir švelniai. Dažnai jo skambinimas per toli į nūnę, net iki sukupimų ir atitaisymų — tačiau nepamirština, kad čia yra vienkartiniai koncertiniai atlikimai, įrašyti plokštelėse be jokių pakartojimų.

O vis dėlto čia yra tik dvide-šimties metų pianistas, kas po kelių minučių klausymosi tuoj jaučiama, ypač ilgoje ir be gal-jautrioje Liszto B minor sona-

Pianistas Vytautas Smetona

toje pirmoje plokštelės pusėje kūrinyje, kurių nedaug pasa-lio pianistų gali apvaldyti dėl jo milžiniško ilgio. Sonatos ge-rosios vietos šioje plokštelėje — tos ugningosios — yra nuostai-čiai atliktos, ypač pabaigoje. O mažiau stebinančios daly, aiš-ku, yra tos giliai, brandžiai kontemplytyvios. Šitoms gana atlikti reikia septuagenero Smetona daugiau jaučiasi savo elemente trumpesniuose Rach-maninovo ir Chopino kūriniuose ir, jeigu jis yra ko vertas, gal su laiku įsigauna į ilgesnius kūrinius“.

Toks dvidešimtmečio pianisto plokštelės įvertinimas reiklame amerikiečių žurnale, be abe-jonių, liudija, kad Vytautas Smetona paskirtosios mūsų muzikos premijos tikrai yra vertas.

J. Jurašo spektaklis

Prieš kurį laiką Providence, RI, „Trinity Conservatory Theater“ pakvietė režisierių Joną Jurašą žymaus šių dienų dramaturgo, prancūziškai rašaičio ario, Samuel Becketto dramos pastatymui. Tai buvo šiam rašytojui labai būdinga, šiandieniško sukirpimo drama „End Game“ (Baigmės žaidimas). Režisieriaus Jono Jurašo beke-tinio spektaklio premjera Pro-vidence įvyksta šiandien.

Premijos įteikimas kun. Stasiui Ylai

Religinio veikalo premija, Ateitininkų federacijos paskirta kun. Stasiui Ylai už jo kūrinių „Jurgis Matulaitis“, bus įteikta per Liet. Katalikų mokslo akademijos su-važiavimą, kuris įvyks Chicagoje, rugp. 31 — rugs. 3 dienomis.

Parodos Chicago's Meno institute

Chicago's Meno institute, min-ninčiame šiemet savo 100 metų sukaktį, vyksta kelios išskirtinio įdomumo parodos, kurias dailės mylėtojas vertėtų pamaty-ti. Iki birželio 10 dienos dar yra vengrų: „Art Nouveau“ ir y-pač ties eksponatai labai įvairi dailės paroda. Paroda yra atve-šta iš šiandieninės Vengrijos. Visą vasarą iki rugpjūčio paba-gos vyks žymaus amerikiečio dailininko, ilgai gyvenusio ir dirbusio Europoje Whistlerio (1834-1903) tapybos ir piešinių paroda. Mūsų „Lietuvių Enciklo-pedija“ taip apie jį prasiitaria: „Pulks peizažistas, ir niekas geriau nesugebėjo perduoti nak-ties miglos paslapties“. Su ge-gužės mėnesiu baigiasi šis šimtmečius apimanti grafikos meistrų paroda.

Iš Lietuvių katalikų mokslo akademijos veiklos

(Atkelta iš 3 psl.)

jamas kaip darbo kambarys. Dabar, prieš pravedant Cen-tro valdybos rinkimus, iškyla klausimas: kur turėtų būti Centro valdybos būstinė? Kai kurie nariai pasisako, kad nau-joji Akademijos Centro val-dyba liktų, kaip ligi šiolei, Ro-moje. Bet Centro valdybos būs-tinės nustatymas ir taip pat garbės narių išrinkimas yra visų Akademijos narių reika-las. Akademijos įstatų 35-tas straipsnis sako: Koresponden-cinių Akademijos susirinkimų galioje yra a) nustatyti Centro valdybos būstinę, ir 2) išrinkti garbės narius. Tad Centro val-dyba nutarė šaukti korespon-dencinį Akademijos narių susi-rinkimą, šiem klausimams iš-spręsti balsavimo būdu. Kiek-vienam nariui pateikiamas bal-savimo lapas su klausimais dėl Centro valdybos būstinės vietos ir garbės narių išrinkimo.

Akademijos garbės nariais siūloma išrinkti:

Dr. Stasį Bačkį, Lietuvos Psiu-tininkų Washingtono at-stovą, kuris labiausiai yra sie-lojęsis Akademijos atkūrimu

tremtyje ir jos gyvavimu iki šiolei bei savo diplomatinę veikla daug nusipelnęs Lietu-val.

Prof. dr. Juozą Eretą, ku-ris nuo pat Akademijos įstei-gimo 1922 m. yra jos aktyvus narys, savo veikla ir raštais daug nusipelnęs Lietuvai.

5. Akademijos leidiniai. Po perėitų metų gausaus Akade-mijos leidinių derliaus (1978 m. buvo išleisti 4 veikalai), Akademia tikisi netrukus pa-teikti skaitytojams seniai lauk-tą leidinį — Prof. dr. Antano Salio *Rinktinių raštų* I tomą. Šio tomo redaktorius prof. dr. Petras Jonikas jau yra atsium-tęs paskutines korektūras ir su-darytą vardyną. Visa tai yra atiduota į spaustuvę. Reikia manyti, kad rudeniop veikalas pasieks narius, prenumerato-rius ir kitus skaitytojus.

Toliau baigiama spausdinti VI. Kulboko įdomus ir vertin-gas veikalas *Lietuvių literatū-rinė kritika tremtyje*. Atiduota spausdinti prof. dr. Juozo Ere-to parašytas veikalas *Valan-čiaus šviesa už marių*. Kun. dr. Prano Gaidos parašytas veika-

las *Nemarusis mirtingasis Ar-klivyskupas Teofilus Matulio-nis*, taip pat Prof. dr. Zenono Ivinskio *Rinktinių raštų* II to-mas. Tai 1979 metų irgi gausus derlius. Be to, baigiama pa-ruošti spaudai Prof. dr. Konstantino Avižonio *Rinktinių raštų* III tomas ir vysk. K. Pal-taroko redaguota *Panevėžio vyskupijos istorija*.

6. Nauji Akademijos nariai. Centro valdyba savo posėdyje š. m. balandžio 28 d. į Akade-mijos narius priėmė: Jurgį Balčiūną, med. gyd. (Bolivar, OH); Juozą Kriaučiūną, med. gyd. (Putnam, CT.), Juliją Shainauskaitę, dr. (Chicago, IL.), Saulių Augustiną Sužiedė-lį, prof. dr. (Oklahoma City, OK), Antaną Vasaitį, prof. (Thompson, CT.).

7. Mirusieji Akademijos na-riai. Pereitais metais rugpjūčio 20 d. mirtis nuskynė Akade-mijos narį dr. Petrą Mačiulį. Aka-demijos narys jis buvo nuo 1956 m. 1978 m. gruodžio 1 d. mirtis pakirto Akademijos narį dr. Bronių Radzivaną. Akademijos nariu jis buvo nuo 1970 m.

Nauji leidiniai

• ATEITIS, 1979 m. Nr. 3. Ateitininkų leidžiamas katalikiškos - lietuviškos orientacijos mė-nesinis žurnalas. Vyr. redaktorius — kun. dr. Kęstutis Trimakas, 850 DesPlaines Ave., Apt. 409, Forest Park, IL 60130. Redaktori-riai — Saulius Kuprys, dr. Arū-nas Liulevičius, dr. Linas Sidrys ir Aldona Zailskaitė. Redakcijos nariai — Jonas Kuprys (fotogra-fija), Roma Olšauskaitė ir Rima Sidrienė. Administruoja Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629. Žurna-lo metinė prenumerata — JAV ir Kanadoje — 9 dol., garbės prenu-merata — 15 dol., susipažinimui — 7 dol., kituose kraštuose — 7 dol., išskyrus Pietų Ameriką (5 dol.). Šį numerį redagavo Linas ir Rima Sidriai. Spausdino „Drau-go“ spaustuvė Chicagoje.

Kiekvienas „Ateities“ naujas numeris vis yra kuo nors ar dau-geliu kuo įdomus. Su šiuo nu-meriu prieš akis vėl graži nau-jovė — kone visi puslapiai skir-ti vienai temai, vienai problemai. Daugelio žmonių daugeliu aspe-ktų žvelgiama į dabartinės Lenki-jos lietuvių situaciją, ypač į Puns-ko apylinkių lietuvių. Rašo te-nykščiai lietuviai, rašo ir iš čia nuvažiavusieji, svarsto įvairius klausimus, pasakoja ten lanky-mosi išpučius, narplioja aplamai lenkų ir lietuvių santykius, rodoma daug atitinkamų nuo-traukų. Tai labai parankus šios rūšies medžiagos, aktualaus klau-simo sukaupimas vienoje vietoje.

• VYTIS, 1979 m. gegužės mėn., Nr. 5. Lietuvos Vyčių mėnesinis žurnalas. Redaguoja Loretta I. Stukas, 1467 Force Drive, Mountainside, N. J. 07092. Administracijos adre-sas: Vytis, 2524 W. 45 St., Chicago, IL 60632. Leidinio metinė prenumerata — 8 dol.

Prisimenama Motinos diena, rašoma apie Vilnių, apie Chica-gos miestą, informuojama apie Lietuvos Vyčių veiklą.

• AKIRACIJAI, 1979 m. ba-landžio mėn., Nr. 4. Atviro žo-džio mėnraštis. Leidžia View-

point Press, Inc., 6321 S. Maple-wood Ave., IL 60629. Redaguo-ja Redakcinė kolegija. Admi-nistruoja K. Avižienis. Metinė prenumerata — 10 dol.

Šis tas iš turinio: estų rašy-tojo Jaan Kaplinskio kalba Estijos rašytojų susirinkime; aptariamos 1978 metais išėjimo-je išleistos poezijos knygos; Ro-mas Misiūnas recenzuoja Lietu-voje išleistą B. Dundulio knygą „Svedų feodalų įsiveržimai į Lietuvą XVII-XVIII amžiuje“; Vincas Trumpa aptaria istoriko J. Jurginio taipgi Lietuvoje išė-jusį veikalą „Lietuvos valstie-čių istorija“.

Solistė Elena Blandytė Poezijos dienos Chicagoje šandien (gegužės 26 d.) 8 val. vak. Jaunima centro kavinėje poezijos recitalo programoje dainuos mūsų poetų eilėraščius, kompozitorių paverstus dainomis. Nuotr. S. M. Jameliko